

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA
PRVNÍ SEKCE
14. listopadu 2002
VĚC MOUISEL
(Rozsudek ve věci Mouisel v. Francie)

Evropský soud pro lidská práva – První sekce (dále jen „Soud“) zasedající jako senát, který tvořili soudci C.L. Rozakis, předseda, F. Tulkensová, J.-P. Costa, P. Lorenzen, N. Vajić, E. Levits a A. Kovler a dále E. Fribergh, tajemník sekce, po projednání na neveřejném zasedání ve dnech 21. března a 24. října 2002 vynesl posledně uvedeného dne následující rozsudek:

POSTUP

1. Případu předcházela stížnost (č. 67263/01) proti Francouzské republice předložená Soudu podle čl. 34 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) francouzským občanem panem Jeanem Mouiselem (dále jen „stěžovatel“) dne 8. října 2000.

2. Stěžovatel byl u Soudu zastoupen N. Petriatovou z advokátní komory v Pau. Francouzská vláda (dále jen „Vláda“) byla zastoupena svým zástupcem R. Abrahamem, ředitelem právního odboru Ministerstva zahraničních věcí.

3. Stěžovatel, který trpěl leukémií, tvrdil, že jeho pokračující vazba znamenala porušení čl. 3 Úmluvy.

4. Stížnost byla přidělena Třetí sekci Soudu (ustanovení 52 § 1 Jednacího řádu Soudu). Dne 11. dubna 2001 Soud rozhodl na základě ustanovení 41 Jednacího řádu Soudu dát stížnosti prioritu. Dne 1. listopadu 2001 Soud změnil složení svých sekcí (ustanovení 25 § 1 Jednacího řádu Soudu). Tento případ byl přidělen nově složené První sekci (ustanovení 52 § 1 Jednacího řádu Soudu).

5. Rozhodnutím ze dne 21. března 2002 Soud prohlásil stížnost za přípustnou.

6. Stěžovatel i Vláda předložili písemné stanovisko k meritu případu (ustanovení 59 § 1 Jednacího řádu Soudu). Poté, co Soud rozhodl 4. července 2002, po konzultaci se stranami, že není nutné ústní jednání k meritu věci (ustanovení 59 § 2 Jednacího řádu Soudu in fine), strany vzájemně písemně reagovaly na svá stanoviska.

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

I. Okolnosti případu

7. Stěžovatel se narodil v roce 1948 a žije ve Fougaronu.

8. Dne 12. června 1996 Porotní soud v Haute-Garonne odsoudil stěžovatele k patnácti letům odnětí svobody za ozbrojenou loupež, kterou spáchal jako člen gangu, nezákonné uvěznění a podvod. Byl vězněn ve vězení v Lannemezanu (département Hautes-Pyrénées).

9. Koncem roku 1998 se jeho zdravotní stav zhoršil.

10. Dne 8. ledna 1999 lékař z Jednotky ambulantní poradny a péče („UCSA“) ve vězení v Lannemezanu vystavil lékařské potvrzení, v němž bylo uvedeno toto:

„Anamnéza tohoto pacienta vykazuje vážné /medicínské/ problémy ... V současné době byla u pacienta shledána B-cell chronická lymfocytická leukemie, s určitým evidentním nádorem ... Leukemie není běžně provázána žádnou změnou dalších buněčných linek; zejména zde nejsou příznaky anemie nebo trombocytopenie. Je však přítomna bilaterální axilární adenopathie, převážně na straně pravé ruky. Toto potvrzení bylo vystaveno na pacientovu žádost a bylo mu předáno v souvislosti se žádostí o propuštění ze zdravotních důvodů.“

11. Dne 30. září 1999 se v další lékařské zprávě uvádělo toto:

„Tento pacient trpí chronickou lymfocytickou leukémií, která způsobila silnou asthenii. Kromě toho zde existují příznaky ortopedických poškození v důsledku poranění levého kolena a levého kotníku, způsobující osteoartritu levého patellofemorálního a tibiofemorálního kloubu, což mu způsobuje bolesti, zůstává-li po dlouhou dobu v sedavé pozici s ohnutými nohama. Kromě toho, s ohledem na ortopedická poškození shledaná v jeho levé dolní končetině, musí pacient používat hůl, aby se mohl pohybovat. Jeho postavení není slučitelné s omezením na jeho dolních končetinách.“

12. Dne 6. prosince 1999 doporučil lékař UCSA, aby se neaplikovala omezení stěžovatelových dolních končetin.

13. Stěžovatel požádal francouzského prezidenta o milost ze zdravotních důvodů, avšak jeho žádost byla zamítnuta 7. března 2000.

14. Dne 31. března 2000 vydala organizace International Prison Watch (IPW) toto prohlášení pro tisk:

„Žádné předčasné propuštění pro vězně s vážným onemocněním

Dne 7. března 2000 zamítl ministr spravedlnosti žádosti o milost podané ve prospěch vězně trpícího rychle postupující nemocí. Dvaapadesátiletý Jean Mouisel je v současné době ve vězení v Lannemezanu. Byla u něho shledána chronická lymfocytická leukémie v listopadu 1998. Jean Mouisel si odpykal dvě třetiny svého trestu. Přihlédne-li se k prominutí části trestu, měl by být propuštěn v roce 2002. Dne 24. února 2000 vystavil lékař z UCSA ve vězení v Lannemezanu potvrzení, z něhož vyplývalo, že se nemoc transformuje do lymfomy a že je tudíž nezbytné protirakovinové léčení včetně chemoterapie. Tento vězeň navštěvuje nemocnici jednou týdně a musí vzdorovat své nemoci během uvěznění. Je mu povolena pouze jednou týdně návštěva jeho příbuzných v souladu s vězeňskými předpisy. Jeho lékař a různé asociace žádali pro něho o milost. Ministerstvo spravedlnosti, které shromažďuje takovéto žádosti a činí úvodní rozhodnutí, neshledalo vhodným postoupit jeho případ kanceláři prezidenta. IPW chce zdůraznit, že «nikdo nesmí být mučen nebo podrobován nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu» (článek 3 Evropské úmluvy o lidských právech).“

15. Dne 12. května 2000 lékař z UCSA vystavil další lékařské potvrzení, v němž se uvádělo toto:

„Tento pacient trpí chronickou lymfocytickou leukémií, která byla diagnostikována v listopadu 1998 a v současné době se transformuje do lymfomy. Lymfoma byla diagnostikována počátkem února 2000 během prohlídky na hematologickém oddělení v Purpanově nemocnici v Toulouse. Současný zdravotní stav pana Mouisela vyžaduje, aby se podrobil rakoviněmu léčení ve formě chemoterapických úkonů jako ambulantní pacient docházející do nemocnice každé tři týdny. V současné době se podrobuje chemoterapii na lékařském a chirurgickém středisku nemocnice v Lannemezanu. Hematologický stav pacienta bude třeba opětovně vyhodnotit počátkem srpna 2000, jakmile ukončí chemoterapii, které je v současné době podroben. V důsledku toho se předvídá, že začne být podrobován orální chemoterapii, a to v závislosti na opětovném posouzení, které je třeba provést v Univerzitní nemocnici v Toulouse. Slučitelnost jeho zdravotního stavu s pokračujícím vězením musí být posouzena znalcem.“

16. Dne 3. června 2000 napsal stěžovatel správci věznice, aby jej informoval o chemoterapii, již měl být podroben v nemocnici v Lannemezanu 30. května 2000:

„... Po hodině a čtyřiceti pěti minutách mi síla mé kapačky působila příliš velkou bolest. Mé utrpení bylo tak velké, že jsem musel snížit rychlost kapačky. Toto jednání nebylo oceněno hlavním dozorcem mé eskorty, panem T., který vstoupil rozzlobený do místnosti, křičel a hulákal. Řekl mi, že jestliže ošetřovatelka nařídila kapačku na plný chod, tak jsem se jí neměl dotýkat. Jak řekl, «on a další členové eskorty nehodlají strávit celý den v nemocnici». Byl jsem překvapen tím, jak byli vůči mně agresivní, a chtěl jsem kapačku odpojit. Bolest byla velmi intenzivní; působila mi utrpení a stávala se nesnesitelnou ... Intervence lékaře a ošetřovatelky ... mne přesvědčila, abych chemoterapeutické úkony ukončil. Poté, co lékař odešel, vedoucí eskorty mi řekl, že záležitost bude projednávána, jakmile se vrátíme do věznice. Na konci chemoterapeutického úkonu jsem se cítil hůře než kdykoliv předtím, jelikož injekce způsobila, že jsem se cítil mnohem slabší ... Byl jsem náležitě spoután na rukou a brutálně vlečen nemocniční chodbou na řetězu, který držel strážce, nepochybně jako formu trestu. Když jsme se toho rána dostali zpět, byl jsem běžným způsobem bez použití násilí spoután na rukou. Jsem léčen na leukémii, rakovinu krve, což není jako pouhý případ chřipky. V mém případě, bohužel, není možné vyléčení; nemoc, kterou jsem onemocněl zde, ve vězení v Lannemezanu, je nevléčitelná. Mohu proto právem učinit závěr, že vězeňský personál, který mne pravidelně eskortuje do nemocnice, žádá ošetřovatelky, aby se ujistily, že dostanu injekci co nejrychleji, aby nemusel strávit celý den čekáním na mne. Jelikož v současné době neexistuje žádný způsob řešení problému v administrativní rovině, budu nucen se prozatím chemoterapeutických úkonů vzdát. Neodmítám léčbu, avšak podmínky, za nichž je dostávám, nejsou uspokojivé ... Toto probíhá již po několik měsíců a nemohu to již déle vydržet. Můj fyzický stav to nedovoluje a má morálka každým dnem klesá. Umírám, avšak rád bych zemřel v klidu a ne v konfliktní atmosféře.“

17. Po další žádosti o milost ze zdravotních důvodů uložilo Ministerstvo spravedlnosti znalci u Odvolacího soudu v Pau, aby posoudil zdravotní stav stěžovatele, léčbu, o kterou požádal, a způsob, jakým by měla být provedena, pravděpodobnost jakýchkoliv změn (například ohledně očekávané délky života) a zda jeho stav a formy pokračující nebo předvídané

léčby jsou slučitelné se zadržováním ve speciální jednotce. Znalecký posudek, s doplňkem z 28. června 2000, zněl následovně:

„ ... Poslední vývoj

Podle potvrzení z 12. května 2000 trpí pan Mouisel určitou formou chronické leukémie, která byla diagnostikována v roce 1998 a v současné době se transformuje v lymphomu ... Jeho stav si vyžádal intenzivní provádění nařízené chemoterapie s následným vložením «portacathu». Jeho stav u něho rovněž vyžadoval, aby byl přijat v nemocnici na neurgentní ambulanci za účelem chemoterapeutické léčby (na oddělení pro docházející pacienty v léčebném a chirurgickém středisku nemocnice v Lannemezanu), původně každý týden a později každé tři týdny ...

Klinický stav ke dni prohlídky

Funkční symptomy, na něž si pacient stěžuje: permanentní asthenie a únava; probouzení se bolestmi během noci; svalová únava a dýchavičnost; údajné psychologické působení stresu ohledně délky jeho života a zhoršování jeho zdraví (tento stav vedl k tomu, že mu byla předepsána léčba antidepresivy, jež v současné době užívá) ... Je třeba poznamenat, že tyto funkční symptomy jsou do značné míry přičitatelné chemoterapii, kterou byl léčen ... Zvláštní zmínku je třeba učinit ohledně problému týkajícího se eskorty a opatření dohledu v průběhu návštěv v nemocnici za účelem chemoterapeutických úkonů. Ve skutečnosti od 20. června 2000 pacient s léčbou nesouhlasil.

Klinická prohlídka

... Je třeba poznamenat, že podle předložených listin byl současný stupeň zdravotní neschopnosti pana Mouisela stanoven na 80 % Výborem COTOREP (Výbor pro profesní poradenství a rehabilitaci) v rozhodnutí ze dne 6. dubna 2000 a byl mu přiznán příspěvek pro dospělou invaliditu na období od 2. února 1999 do 2. února 2001.

Závěr

K datu prohlídky se stěžovatelův zdravotní stav zhoršil v důsledku jeho postupující hematologické poruchy, diagnostikované v listopadu 1998 jako leukemie ... Pan Mouisel v současné době je podroben intenzivní chemoterapii jako docházející pacient v nemocnici v Lannemezanu, kam jej každé tři týdny dováží sanitka (neurgentní ambulance). Léčba rakoviny, ... která je již stěžejně slučitelná s uvězněním, působí v současné době problémy v důsledku postoje, který nedávno zaujal, když nesouhlasil s léčbou za podmínek, kdy je současně vězněn (to trvá od 20. června 2000, dne jeho nařízené léčby). Pan Mouisel nesouhlasí s léčbou navzdory všem informacím získaným od lékařského týmu UCSA v Lannemezanu, což může přivodit rychlou progresi nedávno zjištěné poruchy a zkrácení délky jeho života. Proto by měl být v péči specializované jednotky.“

18. Dne 19. července 2000 byl stěžovatel urgentně převezen do vězení Muret (aby byl blíže Univerzitní nemocnici v Toulouse) a byla mu přidělena samostatná cela.

19. Dne 3. října 2000 se stěžovatel odvolal k Odboru pro zdravotnictví a sociální věci départementu Haute-Garonne za účelem přiznání incidentu souvisejícího s očkováním, přičemž tvrdil, že získal rakovinu v důsledku očkování proti žlutence typu B. Dne 24. října 2000 stě-

žovatel obdržel odpověď od Úřadu pro etiku a právo Ministerstva sociálních věcí a solidarity, kde byl informován, že státu nelze přičíst přísnou odpovědnost, s výjimkou škody způsobené v důsledku povinného očkování předvídaného zákonem o veřejném zdraví. Očkování proti žloutence typu B je povinné pouze pro určité profesní skupiny vystavené riziku nákazy, přičemž stěžovatel k žádné takové skupině nepatří.

20. Dne 14. listopadu 2000 byl stěžovatel seznámen s odpovědí krajského ředitele vězeňské služby na jeho stížnost týkající se aplikace článku 803 zákoníku o trestním řízení (dále jen „CCP“) ohledně používání pout na ruce nebo omezení (viz níže „Relevantní vnitrostátní právo a praxe):

„... Ustanovení článku nestanoví absolutní zákaz použití pout na ruce nebo omezení a nezmiňují výslovně zdraví zadržného. Ponechávají tuto otázku volné úvaze osob odpovědných za stanovení a výkon bezpečnostních opatření: četníků, policistů nebo vězeňských strážců. Navíc článek D 283 CCP stanoví, že pouta na ruce nebo omezení mají být použita pouze v souvislosti s «opatřeními proti uprchnutí» s výjimkou případů, kdy je osoba předváděna před soudní orgán. Pokud byl uložen dlouhý trest pro trestný čin způsobující tělesné poškození, aplikují se vhodná opatření.“

21. Dne 20. listopadu 2000 ministr spravedlnosti zamítl žádost o milost, kterou za stěžovatele podala Liga pro lidská práva.

22. Dne 24. listopadu 2000 obdržel stěžovatel dopis od lékaře, který jej léčil v Lannemezanu:

„... Pokud jde o Váš zdravotní stav, zdá se, že probíhá momentálně jeho změna ... Myslí, že se vždy vyplatí bojovat proti nemoci, ať se jedná o jakoukoliv; i když neexistuje možná léčba, úleva v nemoci je vždy možná, zejména když Dr N. nabízí nové zavedení chemoterapie, s kterou bych Vám silně doporučoval souhlasit ...“

23. Lékařské potvrzení vystavené 21. února 2001 lékařem hematologického oddělení nemocnice v Toulouse zní takto:

„Pan Mouisel byl léčen na našem oddělení od února 2000 na chronickou lymfocytickou leukemii, původně s tonsilární hypertrofií na obou stranách, způsobující dysfagii, a na závažnou axilární adenopatii na pravé straně (15 cm v průměru). Původně byl podrobován chemoterapii jednou týdně při použití COP protokolu, potom jednou měsíčně s CVP a následně s chlorambucilem. Dosažené výsledky byly uspokojivé, avšak v listopadu 2000 jsme zpozorovali nový nárůst velikosti pravé axilární adenopatie, proto jsme pokračovali v měsíční chemoterapii při použití CVP protokolu. Biopsie lymfatických uzlin v lednu odhalila přítomnost Hodgkinovy nemoci. Proto se předvídájí tři cykly chemoterapie s použitím ABVD protokolu s následnou dodatečnou radioterapií.“

24. Nařízením ze dne 22. března 2001 soudce odpovědný za výkon rozsudků při tribunal de grande instance v Toulouse propustil stěžovatele na čestné slovo do 20. března 2005 s povinností podrobit se léčbě nebo lékařské péči:

„Připustnost

Pan Mouisel má rodičovskou odpovědnost vůči své dceři, narozené 4. září 1993 ... a nebyly mu uloženy žádné dodatkové tresty, které by jej zbavovaly tohoto práva. Článek 729-3

CCP zmocňuje soudce odpovědného za výkon rozsudků rozhodovat v případech týkajících se vězňů, kterým zbývá odpykat méně než čtyři roky jejich trestu a kteří mají rodičovskou odpovědnost vůči dětem mladším než 10 let.

Meritum

Z lékařských potvrzení uvedených jako důkazy (datovaných 7. prosince 2000 a 3. ledna a 21. února 2001) vyplývá, že stěžovatelův stav se stal neslučitelným s pokračujícím uvězněním s ohledem na lékařskou péči, kterou vyžaduje s přihlédnutím k pravidelným návštěvám v nemocnici. Je proto potřebné, bez ohledu na jeho trestní rejstřík, propustit stěžovatele na čestné slovo s podmínkou, že se bude zdržovat v bytě své manželky (viz prohlášení ze dne 30. ledna 2001) a že se podrobí léčbě v souladu s lékařskou zprávou v nemocnici v Purpanu. ...“

II. Relevantní vnitrostátní právo a praxe

25. Francouzské Národní shromáždění – Zpráva vypracovaná jménem Komise pro vyšetřování situace ve věznicích (díl I, str. 249, 28. června 2000)

Extrakt z Části V („Kontrola populace věznic: podstatný úkol“):

„A. Zabránění přívalu

(1) Limitování uvěznění určitých skupin

...

(e) Nemocní nebo starší vězni

Narůstající počet starších vězňů již byl konstatován; koncem roku 1999 bylo 1455 vězňů starších než 60 let, počet, který se za čtyři roky téměř zdvojnásobil. Tento vzestup souvisí zejména s nárůstem počtu odsouzení pro sexuální obtěžování, znásilnění a incest. Neadekvátní poskytování péče těmto vězňům a v širším měřítku též vězňům, kteří jsou vážně nemocní nebo závislí, bylo rovněž předmětem diskuse. Přítomnost takovýchto osob ve vězení vyzdvihuje velmi reálný problém, že zde umírají. Strážci a další vězni nejsou na tuto eventualitu připraveni a neexistují žádná vhodná opatření pro pomoc vězňům v jejich posledních okamžicích. Umírat ve vězení znamená zažít pocity beznadějného osamění. Je to uznání chyby a selhání pro rodiny, které nemohou být přítomny, když se blíží konec. Veškerý vězeňský personál se snaží, pokud je to možné, přepravit vězně v jejich posledních dnech do nemocnice; to však opět nastoluje otázku eskortních průvodců a problém s požadováním služeb od policie nebo četnictva. Často bývá zmiňován postoj lékařů, kteří všichni často posílají pacienty zpět do vězení, jakmile pomine ostražitost, tak snadno, jako by je posílali domů. V Caen došlo k případu, kdy lékař vrátil do vězení pacienta, který tam dva dny nato zemřel, což mělo obzvláště silný účinek na personál věznice. Ve vězení se neumírá důstojně. Proto vzniká otázka, zda mají být nemocné nebo starší osoby nadále vězněny. V současné době může pouze prezident udělit milost ze zdravotních důvodů. Ukazuje se však, že toto opatření je doporučováno zřídka a udělováno ještě opatrněji; v roce 1998 bylo postoupeno prezidentovi dvacet sedm takovýchto žádostí a milosti byly uděleny ve čtrnácti případech, zatímco v roce 1999 vyústilo v udělení milosti osmnáct ze třiceti tří návrhů.

...

Přezkoumání postupu při udělování milostí ze zdravotních důvodů se skutečně jeví jako nezbytné; neexistuje důvod pro to, aby takováto rozhodnutí byla nadále přenechávána na prezidentovi. Odpovědnost za tento postup by měla spočívat na soudci odpovědném za výkon

rozsudků, který by mohl opřít své rozhodnutí o znalecký lékařský posudek, kde bude učiněn závěr, že vězeň trpí nemocí, která ohrožuje jeho život.“

26. Zákon o trestním řízení (CCP)

(i) Od 18. ledna 1994, kdy nabyl účinnosti zákon, se za zacházení s vězni staly odpovědnými veřejné nemocnice. V souladu s tím se vězňům dostává péče od lékařských oddělení, která jsou vytvářena v rámci věznic a jsou přímo podřízena nejbližší veřejné nemocnici (článek D 368).

(ii) CCP obsahuje následující ustanovení o podmíněném propuštění z vězení:

Článek 722

„U každého vězení soudce odpovědný za výkon rozsudků určí základní podmínky uvěznění pro každou odsouzenou osobu. Při dodržení limitů a podmínek stanovených zákonem schválí ... podmíněné propuštění z vězení ... S výjimkou naléhavých případů učiní toto rozhodnutí po vyslechnutí názoru Výboru pro rozsudky ... Opatření, jež mají za následek podmíněné propuštění z vězení, budou schválena, odložena, zamítnuta, stažena nebo zrušena odůvodněným rozhodnutím soudce odpovědného za výkon rozsudků, který případ posoudí z vlastního podnětu, na žádost odsouzené osoby nebo na žádost státního prokurátora ...“

Článek 729

„Účelem podmíněného propuštění z vězení je podporovat rehabilitaci odsouzených vězňů a bránit jim v další trestné činnosti. Odsouzené osoby odpykávající si jeden nebo více rozsudků odnětí svobody mohou docílit podmíněného propuštění z vězení, vyvinou-li vážné úsilí přizpůsobit se společnosti, zejména pokud mohou prokázat, že vyvíjely pracovní aktivitu, nebo že pravidelně navštěvovaly vzdělávací nebo učňovské kurzy nebo se účastnily na pracovním programu nebo měly dočasnou pracovní smlouvu s cílem jejich sociální integrace nebo že jejich přítomnost je důležitá pro život jejich rodiny nebo že se musí podrobit léčbě ... Za podmínek stanovených článkem 132-23 trestního zákona může být podmíněné propuštění z vězení schváleno, jestliže délka trestu odpykaného vězňem se při nejmenším rovná zbytku trestu, který se má odpykat. Avšak v případě recidivistů ... může být podmíněné propuštění z vězení schváleno, jestliže délka odpykaného trestu je alespoň dvakrát tak vysoká než jeho zbytek, který má být odpykán. ...“

Článek 729-3

„Podmíněné propuštění z vězení může být schváleno kterékoliv osobě, jež byla odsouzena k odnětí svobody na čtyři roky nebo méně nebo která si má ještě odpykat čtyři roky svého trestu, pokud tato osoba vykonává rodičovskou péči vůči dítěti mladšímu než 10 let, které s ní bydlí. ...“

Článek 730

„Pokud byl uložen trest odnětí svobody na deset let nebo méně nebo pokud, bez ohledu na délku původně uloženého trestu, zbývající část trestu, kterou je třeba odpykat, činí tři roky nebo méně, bude udělen souhlas s podmíněným propuštěním z vězení soudcem odpovědným za výkon trestů způsobem stanoveným v článku 722. V ostatních případech bude podmíněné propuštění z vězení schváleno krajským soudem pro udělování milostí způsobem stanoveným v článku 722-1....“

Oběžník z 18. prosince 2000 (CRIM 00-15F1), provádějící ustanovení zákona z 15. června 2000 o zabezpečení presumpce nevinny a práva poškozených ve vztahu k výkonu trestů, stanoví toto:

„Podle nového článku 729-3 .... může být schváleno podmíněné propuštění z vězení kterékoliv osobě, jež byla odsouzena k odnětí svobody na čtyři roky nebo méně nebo která si má ještě odpykat čtyři roky svého trestu, pokud tato osoba vykonává rodičovskou péči vůči dítěti mladšímu než 10 let, které s ní bydlí. ... Tato ustanovení nečiní neplatným obecný požadavek článku 729, podle něhož soudce odpovědný za výkon rozsudků musí posoudit, zda bylo vynaloženo dostatečné úsilí k opětovnému přizpůsobení se společnosti. Tato ustanovení tudíž neimplikují, že schválení podmíněného propuštění z vězení, které upravují, je systematické. Avšak v závislosti na délce původního trestu mohou tato ustanovení umožnit vězňům, aby byli propuštěni dříve než by bylo možné podle tohoto článku. ...“

Daná ustanovení posilují pravomoc soudce odpovědného za výkon rozsudků ve vztahu k podmíněnému propuštění a jsou koncipována tak, aby odolávala dlouhotrvající kritice, že ve francouzském právu dříve neexistovalo žádné ustanovení upravující dřívější propuštění smrtelně nemocných vězňů, kromě cesty žádosti o milost ze zdravotních důvodů, kterou podle svého uvážení uděloval prezident (články 17 a 19 Ústavy).

(iii) Zákon ze 4. března 2002 o právech pacientů a kvalitě zdraví doplňuje CCP a připojuje nový článek 720-1-1 upravující možnost odložení trestu „bez ohledu na povahu trestu nebo část zbývajících k odpykání ... pokud bylo prokázáno, že vězeň trpí život ohrožující nemocí nebo že jeho zdravotní stav je dlouhodobě neslučitelný s pokračujícím uvězněním, kromě případů, kdy osoby zadržované v psychiatrické léčebně jsou přijaty do nemocnice.“ Soudce může nařídít, aby trest byl odložen na neurčito. Musí zajistit dva znalecké posudky, aby se stanovilo, zda má být trest odložen nebo zda odložení má být zrušeno.

(iv) Článek 803 CCP stanoví:

„Nikdo nemůže být nucen k nošení «želízek» nebo pout, pokud není shledán nebezpečným pro ostatní osoby či pro sebe samého nebo pokud nehrozí, že uprchne.“

Obecný oběžník k tomuto článku (C 803 z 1. března 1993) stanoví:

„Ustanovení § 60 zákona ze 4. ledna 1993, které nabylo účinnosti v den jeho publikace, uvádí článek 803 a stanoví princip, že nikdo nesmí být nucen k nošení «želízek» nebo pout, pokud není shledán nebezpečným pro ostatní osoby či pro sebe samého nebo pokud nehrozí, že uprchne. Toto ustanovení se vztahuje na všechny členy eskorty bez ohledu na to, zda je dotčená osoba zadržována v policejní vazbě, předváděna před soud, zadržována během procesu nebo uvězněna po odsouzení. Je na veřejných osobách nebo na členech ozbrojených sil včetně eskorty, aby posoudili, a to s ohledem na okolnosti případu, na věk eskortované osoby a na jakoukoliv získanou informaci o její povaze, zda existuje důkaz o nějakém nebezpečí, které samo může opravňovat k použití «želízek» či pout v souladu se záměrem legislativy. S výjimkou zvláštních okolností osoby zadržované policií poté, co se dobrovolně podrobily vazbě, osoby, jejichž pohyblivost je zhoršena z důvodu jejich věku nebo zdraví, a osoby odsouzené pouze ke krátké době odnětí svobody neznamenají nebezpečí uvedené v zákoně. ...“

III. Relevantní mezinárodní právo a praxe

27. Zpráva vládě Francouzské republiky o návštěvě Francie Evropským výborem pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT) od 14. do 26. května 2000

I když kvalita a materiální podmínky zadržování v lannemezanském vězení byly shledány na vysoké úrovni (viz odstavec 78 zprávy), přeprava do nemocnic mimo vězení byla trvale předmětem kritiky CPT během jeho návštěv ve vězení:

„Navzdory doporučením učiněným CPT v odstavci 144 jeho zprávy o návštěvě v roce 1996 delegace, která uskutečnila návštěvu v roce 2000, opět získala informace (zejména v Lyonu) uvádějící, že podmínky, za nichž jsou vězni přepravováni do nemocnice a ošetřováni a léčeni, jsou v rozporu s lékařskou etikou; pacientům se systematicky násilně přikládají «želízka» na ruce bez ohledu na jejich zdravotní stav či věk, jsou ošetřováni za přítomnosti osob pověřených výkonem práva a jsou fyzicky připoutáváni k jejich nemocničním lůžkům. V této souvislosti poukázaly francouzské orgány na to, že vypracovaly návrh cirkuláře na podporu aplikace principu, že «želízka» a pouta mají být používána pouze ve výjimečných případech. CPT doporučuje, aby přijetí cirkuláře bylo urychleno a aby tento dokument obsahoval výslovný odkaz na doporučení uvedená v odstavci 144 jeho zprávy o návštěvě v roce 1996, zejména:

- aby se veškeré lékařské kontroly, ošetření a léčba ve veřejných nemocnicích konaly mimo vyšetřování a – pokud příslušný ošetřující personál nepožádá v konkrétním případě něco jiného – mimo dohled osob pověřených výkonem práva;

- aby praxe připoutávání vězňů k jejich nemocničním lůžkům z důvodu bezpečnosti byla zakázána. ...

CPT vyzývá francouzské orgány, aby co nejdříve dokončily implementaci národního nemocničního systému s cílem zabezpečit, aby v celé zemi bylo vězňům poskytováno nemocniční ošetření za podmínek, jež odpovídají lékařské etice a respektují lidskou důstojnost.“

28. Třetí Generální zpráva o činnosti CPT za období od 1. ledna do 31. prosince 1992 (Sekce III - Služba zdravotní péče ve vězeních)

„(iv) Vězni nezpůsobilí pokračujícího věznění

Typickými příklady tohoto typu vězně jsou ti, kteří mají krátkodobou prognózu úmrtí, kteří trpí vážnou nemocí, kterou nelze řádně léčit ve vězeňských podmínkách, kteří jsou těžce invalidní nebo pokročilého věku. Pokračující pobyt takovýchto osob ve vězeňském prostředí může vytvořit neúnosnou situaci. V případech tohoto druhu je na vězeňském lékaři, aby sepsal zprávu pro odpovědné orgány za účelem vytvoření vhodného alternativního uspořádání.“

29. Doporučení č. R (98) 7 Výboru ministrů Rady Evropy o etických a organizačních aspektech zdravotní péče ve vězení

„C. Osoby nezpůsobilé pokračujícího uvěznění: závažná fyzická invalidita, pokročilý věk, krátkodobá prognóza úmrtí

50. Vězni se závažnou fyzickou invaliditou a vězni pokročilého věku by měli být uvězněni takovým způsobem, který by jim umožnil co nejnornálnější život, a neměli by být separováni od ostatní vězeňské populace. Je třeba provádět strukturální změny, aby se pomohlo osobám na invalidních vozících a invalidům způsobem podobným tomu, jaký je používán ve vnějším prostředí.

51. Rozhodnutí o tom, kdy by měli být pacienti s krátkodobou prognózou úmrtí přepraveni do vnějších nemocnic, by se mělo opírat o zdravotní důvody. Při čekání na takovouto přepravu by se těmto pacientům mělo dostat optimální ošetrovatelské péče během závěrečné fáze jejich nemoci v rámci vězeňského zdravotního zařízení. V takovýchto případech by mělo být učiněno opatření pro periodickou odkladnou péči ve vnějším hospici. Měla by být posouzena možnost udělení milosti ze zdravotních důvodů nebo předčasného propuštění.“

30. Doporučení Rec(2000)22 Výboru ministrů členskými státy o zdokonalení implementace Evropských pravidel o kolektivních sankcích a opatřeních

Appendix 2: Řídící principy pro dosažení širšího a účinnějšího užívání kolektivních sankcí a opatření:

„Legislativa

1. Je třeba učinit opatření pro dostatečný počet vhodně proměnlivých kolektivních sankcí a opatření podle následujících příkladů :

...

- odložení výkonu rozsudku odnětí svobody s uloženými podmínkami;

...“

PŘÁVNÍ ZJIŠTĚNÍ

I. Údajné porušení článku 3 Úmluvy

31. Stěžovatel si stěžoval na své pokračující uvěznění a na podmínky, za nichž byl vězněn navzdory tomu, že byl vážně nemocen. Odvolával se na článek 3 Úmluvy, který stanoví:

„Nikdo nesmí být mučen nebo podrobován nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestu.“

A. Podání stran

32. Stěžovatel měl za to, že uvěznění by mělo znamenat pouze zbavení osoby její svobody pohybu a že všechna ostatní základní práva zůstávají během uvěznění nedotčena. Soud by měl tudíž podle jeho názoru stanovit, zda utrpení, jež musel zažít při své nemoci během uvěznění, dosáhla dostatečné úrovně tvrdosti, aby spadala pod rozsah článku 3 Úmluvy.

33. Podle stěžovatelova podání samotné uvěznění již bylo neslučitelné s postavením vězňů trpících smrtelnými nemocemi. V tomto postavení se nacházel od roku 1998 a a fortiori v červnu 2000, kdy Dr. D. dospěl ve své zprávě k závěru, že je nezbytná léčba ve specializovaném zařízení. Navzdory tomu jej orgány pouze převedly do vězení v Muretu namísto toho, aby jeho rozsudek odložily, jak umožňoval článek 722 zákona o trestním řízení, nebo aby vyhověly jeho žádosti o udělení milosti ze zdravotních důvodů. Vydání zákona ze 4. března

2002 (viz výše „Relevantní vnitrostátní právo a praxe“) znamenalo, jak tvrdil, uznání, že článek 3 Úmluvy je porušen, je-li pokračující věznění neslučitelné s extrémně závažným zdravotním stavem.

34. Tvrdość útrap, jimž byl podroben během uvěznění, a způsob, jakým mu byla poskytována zdravotní péče, je možné rovněž kvalifikovat jako zacházení odporující článku 3 Úmluvy.

Za prvé, jeho věznění ve společné cele v lannemezanském vězení do června 2000, aniž by byla učiněna jakákoliv sanitární opatření, v době, kdy jeho imunitní systém byl vážně oslaben chemoterapií, znamenala pro něho nelidské a ponižující postavení.

Dále, úděsné podmínky, za nichž byl eskortován z vězení, aby se mu dostalo lékařské péče, kdy byl trvale držěn v poutech, i když se nikdy nepokoušel uprchnout, mu způsobily utrpení a uvrhly jej do ponižujícího postavení. Stěžovatel dodal, že přepravy do nemocnice ve vězeňském voze byly bolestné (sanitka nebyla užívána pro návštěvy nemocnic až do května 2000). Stěžovatel rovněž tvrdil, že během chemoterapeutických úkonů byly jeho nohy v řctězcch a jedno z jeho zápěstí bylo připoutáno k nemocničnímu lůžku. Byl rovněž spoután během operace provedené koncem roku 1999 za přítomnosti své eskorty a četníků, při kterěřto příležitosti byl vybaven tzv. „portacath“, aby mu mohlo být poskytnuto ošetření. Stěžovatel má za to, že použití „želízek“ bylo neoprávněně vzhledem k jeho fyzické slabosti a k jeho neposkrvněnému kázeňskému záznamu, a uvedl, že neexistoval žádný zvláštní důvod, aby se členové eskorty domnívali, že je nějak nebezpečný.

Konečně, stěžovatel si stěžoval na podmínky, za nichž byl ošetřován v přítomnosti výkoných úředních osob. Jejich přítomnost byla obzvláště ponižující a měla za následek jeho odmítnutí souhlasu s léčbou v červnu 2000.

Stěžovatel dospěl k závěru, že jeho léčba ve vězení nebyla řádná z hlediska jeho zdravotního stavu a vyvolala dostatečné fyzické a mentální utrpení rovnající se nelidskému a ponižujícímu zacházení ve smyslu článku 3 Úmluvy.

35. Vlášda uvedla, že stěžovatelův zdravotní stav byl pravidelně sledován konzultačním a zdravotním oddělením pro vysílané pacienty při lannemezanském vězení a při toulouské univerzitě. Když byl stěžovatel převezzen do vězení Muret, byla jeho zdravotní dokumentace předána vězeňskému konzultačnímu a zdravotnímu oddělení, které tudíž mohlo sledovat léčbu. Od listopadu 2000 byl stěžovatel převážěn do toulouské univerzitní nemocnice pro měsíční chemoterapeutické úkony jako docházející pacient. Léčba pravidelně pokračovala do doby, kdy byl propuštěn.

Vlášda poznamenala, že stěžovatel byl ve vězení od 20. července 1994, avšak do konce roku 1998 neměl žádné zdravotní problémy. Jeho zdravotní stav se tudíž zhoršil až od roku 1998. Lékařské vysvěděčení vypracované 12. května 2000 v souvislosti se žádostí o udělení milosti zmiňuje potřebu znaleckého posudku. Následná zpráva, vypracovaná 28. června 2000, zdůraznila problémy vznikající v důsledku stěžovatelova odmítnutí dát souhlas k rakovině léčbě, jež mu byla předepsána; v této souvislosti dospěl znalec k závěru, že stěžovateli má být poskytnuta péče na specializovaném oddělení. Na základě zprávy učinily neprodleně justiční orgány opatření a rozhodly převést jej do vězení Muret, aby byl blíže toulouské univerzitní nemocnici. Skutečnost, že tam byl stěžovatel převeden 19. července 2000, méně než měsíc poté, co znalec předložil svůj náleř ve výše zmíněné zprávě, demonštruje

konstantní péči relevantních orgánů o zabezpečení vězeňských podmínek stěžovatele odpovídajících jeho zdravotnímu stavu.

Vláda poznamenala, že stěžovatel dostal svou vlastní celu ve vězení v Muretu (ačkoliv ve svých dodatečných podáních tvrdila, že tak tomu bylo i v lannemezanském vězení), že tam pracoval a že rovněž udržoval kontakt s vnějším světem prostřednictvím telefonu, pošty, návštěvní místnosti a v obdobích, kdy opouštěl vězení.

Pokud jde o chování při chemoterapii, Vláda poznamenala, že stěžovatel připomněl incident ze 30. května 2000, kdy se pokusil změnit rychlost své vlastní kapačky. V této souvislosti Vláda tvrdila, že příslušníci eskorty nehráli žádnou roli při stanovení doby požadované pro léčení nebo poskytování lékařského dohledu, za něž odpovídal pouze lékařský a ošetřující personál.

Pokud jde o používání „želízek“, Vláda uznala, že pouta byla skutečně používána vůči stěžovateli během přepravy mezi vězením a nemocnicí, avšak byla sejmuta, jakmile se stěžovatel dostavil na ošetřovnu, kde nebyl přítomen nikdo z vězeňského personálu. Vláda tvrdila, že použití pout bylo odůvodněno předchozími odsouzeními stěžovatele pro závažné trestné činy (podle Vlády byl stěžovatel odsouzen ke dvaceti letům odnětí svobody za vraždu spáchanou 5. května 1976 a k osmi letům odnětí svobody za ozbrojenou loupež spáchanou 15. června 1987), jakož i tím, že bydliště jeho rodiny v Toulouse bylo blízko, takže nebylo možné vyloučit, že mu budou pomáhat místní komplicové, zejména při pravidelnosti a četnosti jeho přeprav do stejné nemocnice po snadno identifikovatelné trase. V době incidentu ze 30. května 2000 si měl odpykat značnou zbývající část trestu, přičemž následná zamítnutí jeho žádostí o milost ze zdravotních důvodů a jeho trestní rejstřík mohly vyvolat oprávněné obavy, že se pokusí uprchnout za pomoci místních společníků. Vláda dále uvedla, že podle informací od vězeňské správy bylo upuštěno od používání pout na dolních končetinách, i když nespecifikovala přesné datum, a to s ohledem na bolesti, jimiž trpěl, a na skutečnost, že při chůzi musel používat hůl. Přibližně ve stejnou dobu byla „želízka“ nahrazena lehčím řetězem, protože si stěžovatel stěžoval na bolesti v pažích v důsledku nitrožilní kapačky.

Podle sdělení Vlády všechny tyto faktory prokázaly, že příslušné orgány systematicky přihlížely ke zdravotnímu stavu stěžovatele, když rozhodovaly o jeho vězeňském režimu a o jeho změnách. To bylo dáno tím, že jakmile stěžovatel splnil zákonné podmínky pro obdržení milosti, byla jeho žádost posouzena a vyřízena ve velmi krátké lhůtě.

V důsledku toho a s odvoláním na rozhodnutí Soudu v případě Papon v. Francie (č. 1) (/dec./, č. 64666/01, ECHR 2001-VI) Vláda tvrdila, že stěžovatelovy podmínky věznění nikdy nedosáhly úrovně tvrdosti postačující k tomu, aby spadaly pod rozsah článku 3 Úmluvy.

B. Hodnocení Soudu

36. Soud úvodem poznamenává, že stěžovateli byla udělena milost 22. března 2001. Proto bude posuzovat jeho stížnost na porušení článku 3 Úmluvy za období vztahující se k tomuto datu zpětně od 8. ledna 1999, tj. k datu lékařské zprávy, v níž byla stěžovatelova nemoc poprvé diagnostikována – tj. za období více než dvou let.

37. Soud připomíná, že podle jeho judikatury musí špatné zacházení dosáhnout minimální úrovně krutosti, má-li spadat pod rozsah článku 3. Posouzení této minimální úrovně je, podle povahy věci, relativní; závisí na všech okolnostech případu, jakými jsou tvrdost zacházení, jeho fyzické a mentální účinky a v některých případech pohlaví, věk a zdravotní stav oběti (viz Kudla v. Polsko /GC/, č. 30210/96, § 91, ECHR 2000-XI a Peers v. Řecko, č. 28524/95, § 67, ECHR 2001-III). I když účel takového zacházení je faktorem, který je třeba vzít v úvahu, zejména bylo-li zaměřeno na ponížení či pokoření oběti, absence takového účelu nutně nevede k nálezu, že nedošlo k porušení článku 3 (viz výše citovaný případ Peers, § 74).

38. Úmluva neobsahuje žádné ustanovení vztahující se specificky na postavení osob zbavených jejich svobody, natož jsou-li nemocné, avšak nelze vyloučit, že věznění osoby, která je nemocná, může nastolit problém ve smyslu článku 3 Úmluvy (viz Chartier v. Itálie, č. 9044/80, zpráva Komise z 8. prosince 1982, Decisions and Reports DR 33, str. 41; De Verga-Hirsch v. Francie, č. 9559/81, rozhodnutí Komise z 9. května 1983, DR 33, str. 158 a B. v. Německo, č. 13047/87, rozhodnutí Komise z 10. března 1988, DR 55, str. 271). V případě vězně trpícího poruchami spojenými s dědičnou obezitou vyjádřila Komise názor, že nebyl porušen článek 3 Úmluvy, protože stěžovateli byla poskytnuta péče přiměřená jeho zdravotnímu stavu. Komise však konstatovala, že uvěznění per se má nevyhnutelně negativní účinky na vězně trpící vážnými poruchami. Poukázala na to, že „v obzvláště závažných případech mohou vzniknout situace, kdy řádné vedení trestní justice vyžaduje, aby byly přijaty nápravné prostředky ve formě humanitárních opatření“ a závěrem prohlásila, že „ocení jakákoliv opatření, která by italské orgány mohly přijmout vis-a-vis stěžovateli, aby zmírnily účinky jeho uvěznění nebo aby je co nejdříve ukončily, jak to vyžadují okolnosti“ (viz případ Chartier, výše citovaná zpráva Komise, str. 57-58). Soud nedávno konstatoval, že uvěznění starší nemocné osoby po delší dobu může spadat pod rozsah článku 3, i když v daném rozhodnutí konstatoval, že stěžovatelova stížnost podle tohoto článku je zjevně nepodložená (viz výše citovaný případ Papon /č.1/). Zdraví, věk a závažná fyzická neschopnost patří mezi faktory, které je třeba vzít v úvahu podle článku 3 Úmluvy ve Francii a dalších státech Rady Evropy při posuzování způsobilosti konkrétní osoby k uvěznění (viz výše odstavce 26, 27, 29 a 30).

39. Soud tudíž při posuzování zdravotního stavu vězně a účinků uvěznění na jeho vývoj konstatoval, že určité typy zacházení mohou porušovat článek 3 s ohledem na skutečnost, že osoba, která je jim vystavená, trpí duševní poruchou (viz Keenan v. Spojené království, č. 27229/95, § 111-115, ECHR 2001-III). V případě Price v. Spojené království Soud konstatoval, že uvěznění stěžovatelky, která byla invalidní na čtyři končetiny, v podmínkách neodpovídajících jejímu zdravotnímu stavu, znamenalo ponižující zacházení (č. 33394/96, § 30, ECHR 2001-VII).

40. I když nelze vykládat článek 3 tak, že zakládá obecný závazek propustit vězně ze zdravotních důvodů, přesto ukládá státu povinnost chránit fyzické blaho osob zbavených jejich svobody například tím, že jim poskytne potřebnou lékařskou péči (viz Hurtado v. Švýcarsko^{*)},

---

^{*)} Viz Výběr z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourgu – Přílohy sešit XXVII/2001, Rozhodnutí ES o stížnosti č. 17549/90, str. 29.

rozsudek ze dne 28. ledna 1994, Serie A č. 280-A, názor Komise, str. 15-16, § 79). Soud rovněž zdůraznil právo všech vězňů na takové podmínky uvěznění, které jsou slučitelné s lidskou důstojností, aby se zajistilo, že způsob a metoda výkonu uložených opatření je nepodrobí úzkosti nebo tvrdosti, dosahujících intenzity převyšující nevyhnutelnou úroveň strádání inherentního uvěznění; kromě toho, vedle zdraví vězňů, je třeba též adekvátně pečovat o jejich blaho, s přihlédnutím k praktickým požadavkům uvěznění (viz výše citovaný případ Kudla, § 94).

41. V daném případě Soud poznamenává, že soudce odpovědný za výkon rozsudků měl za to, že stěžovatelův zdravotní stav je sám o sobě neslučitelný s uvězněním od března 2001. Skutečnost, že stěžovatel požadoval lékařské ošetření během pravidelných návštěv nemocnice, opravňovala k jeho podmíněnému propuštění za podmínky, že bude pobývat u svých příbuzných (viz výše odstavec 24).

42. V důsledku toho nastoluje daný případ otázku, zda stěžovatelův zdravotní stav, který zavadával závažnou příčinu k obavám, byl za této situace slučitelný s jeho pokračujícím uvězněním. V ovzduší narůstajícího se uvědomování situace ve vězení čelí Francie problému nemocných vězňů a jejich pokračujícího uvěznění za okolností, které se již nejeví jako odůvodněné v podmínkách ochraňující společnosti (viz výše odkaz na zprávu Národního shromáždění v odstavci 25).

43. Soud bere na vědomí vývoj ve francouzské legislativě k danému problému, jímž byla zvýšena pravomoc soudce odpovědného za výkon rozsudků u vážně nemocných vězňů. Jak již zdůraznil, francouzské právo poskytuje státním orgánům různé prostředky k intervenci tam, kde vězni trpí závažnými zdravotními problémy. Zdraví pacienta je možné brát v úvahu při rozhodování o podmíněném propuštění podle článku 729 zákona o trestním řízení, ve znění zákona z 15. června 2000, zejména musí-li se vězeň „podrobit léčbě“. Dále, podle zákona ze 4. března 2002 o právech pacientů, mohou být rozsudky odloženy, trpí-li pacienti smrtelnou nemocí nebo je-li jejich stav po dlouhou dobu neslučitelný s jejich pokračujícím uvězněním (viz výše odstavec 26). V souladu s tím Soud poznamenává, že zdraví vězně patří nyní mezi faktory, které je třeba vzít v úvahu při rozhodování o tom, jak má být rozsudek o odnětí svobody odpykán, zejména pokud jde o jeho délku. Takto je třeba prakticky vykládat prohlášení Soudu, že „vzrůstající vysoký standard požadovaný v oblasti ochrany lidských práv a základních svobod vyžaduje adekvátně a nevyhnutelně větší pevnost při posuzování porušení základních hodnot demokratických společností“ (viz Selmouni v. Francie /GC/, č. 25803/94, § 101, ECHR 1999-V).

44. Soud poznamenává, že procesní úpravy zavedené zákony z 15. června 2000 a 4. března 2002 zavedly nové opravné prostředky před soudcem odpovědným za výkon rozsudků tím, že umožnily vězňům, jejichž zdraví se významně zhoršilo, aby požádali o propuštění v krátké době; tyto opravné prostředky jsou k dispozici vedle možnosti požádat o milost ze zdravotních důvodů, kterou může udělit pouze francouzský prezident. Soud má za to, že tento právní postup může poskytovat dostatečné záruky k zajištění ochrany zdraví a blaha vězňů, které státy musí uvést do souladu s legitimními požadavky rozsudku o odnětí

svobody. Je však třeba uznat, že tento postup nebyl stěžovateli k dispozici během doby uvěznění posuzované Soudem a že jedinou odpovědí státu na jeho situaci bylo zamítnutí jeho žádosti o milost ze zdravotních důvodů bez uvedení důvodů. Jak Vláda poznamenala, nemohl být stěžovatel propuštěn ze zdravotních důvodů, pokud by byl nesplnil žádoucí požadavky – tj. před rokem 2001. Kromě toho možnost požádat o odložení rozsudku v době jeho uvěznění neexistovala.

45. Za těchto okolností Soud posoudí, zda pokračující stěžovatelovo uvěznění vytvořilo situaci, která dosáhla dostatečné úrovně krutosti, aby spadala pod rozsah článku 3 Úmluvy. Soud shledává, že stěžovatelovo zdraví vyvolávalo více a více důvodů k obavám a že narůstala jeho neslučitelnost s uvězněním. Zpráva ze dne 28. června 2000 zmiňovala obtížnost provádění rakovinné léčby ve vězení a doporučovala přepravu stěžovatele na specializované oddělení. Zpráva zmiňovala rovněž stěžovatelův psychický stav, který byl zhoršen stresem způsobeným nemocí a negativně ovlivňoval jeho předpokládanou délku života a způsoboval zhoršování jeho zdravotního stavu. Dopis ze dne 20. listopadu od lékaře UCSA adresovaný stěžovateli potvrzoval, že se jeho zdravotní stav zhoršuje, a uváděl pouze možnost zmírnění nemoci. Všechny tyto faktory prokazují, že stěžovatelova nemoc pokračovala a že vězení bylo chatrně vybaveno na to, aby ji mohlo léčit, avšak vězeňská správa nepřijala žádná speciální opatření. Takováto opatření mohla zahrnovat přijetí stěžovatele do nemocnice nebo jeho přepravu do jiného zařízení, kde mohl být sledován a být pod dohledem, zejména v noci.

46. Podmínky, za nichž byl stěžovatel přepřavován do nemocnice, rovněž vyvolávají řadu otázek. Není pochyb o tom, že stěžovatel byl spoután, když byl doprovázen eskortou, i když pouta začala být používána volněji, jakmile se lékaři vyjádřili proti spoutání. Nebylo však prokázáno, že byl stěžovatel spoután, když mu bylo poskytováno ošetření, nebo že by byli členové eskorty při těchto příležitostech přítomni. Soud však poznamenává, že z odpovědi krajského ředitele vězeňské správy ohledně používání „želízek“ implicitně vyplývá, že stěžovatelova nemoc jej nevyjímala z použití „želízek“ a že způsob, jakým se „želízka“ užívají, je standardní praxí spojenou s uvězněním.

47. Soud připomíná, že přikládání „želízek“ normálně nevytváří problém z hlediska článku 3 Úmluvy, bylo-li toto opatření uloženo v souvislosti se zákonným uvězněním a neznamená použití násilí nebo blamáž přesahující hranici, která se důvodně pokládá za nezbytnou. Z tohoto hlediska je důležité například zvážit, existuje-li nebezpečí, že dotčená osoba by mohla uprchnout nebo způsobit zranění či škodu (viz rozsudek ze dne 16. prosince 1997 ve věci *Raninen v. Finsko*, Reports of Judgments and Decisions 1997-VIII, str. 2822, § 56). V daném případě, s přihlédnutím ke stěžovatelovu zdraví, ke skutečnosti, že byl přepřavován do nemocnice, k nepřijemnostem spojeným s chemoterapií a k jeho fyzické slabosti, má Soud za to, že použití „želízek“ nebylo přiměřené potřebám bezpečnosti. Pokud jde o riziko, které stěžovatel představoval, a navzdory jeho trestnímu rejstříku Soud konstatuje absenci jakéhokoliv předchozího jednání nebo jakéhokoliv důkazu, zakládajících závažné důvody k obavám, že existuje vážné nebezpečí útěku nebo uchýlení se k násilí. V neposlední řadě bere Soud v úvahu doporučení Evropského výboru pro zabránění mučení k podmínkám, za nichž jsou vězni přepřavováni do nemocnic k lékařským ošetřením

– podmínkám, které podle názoru Výboru vyvolávají neustále problémy z hlediska lékařské etiky a respektování důstojnosti (viz výše odstavec 28). Stěžovatelův popis podmínek, za nichž byl eskortován do nemocnice a zpět, se nezdá být příliš odlišný od situací, vyvolávajících obavy Výboru v této oblasti.

48. V závěrečné analýze Soud uvádí, že státní orgány nevěnovaly dostatečnou péči stěžovatelovu zdraví, aby zajistily, že nebude trpět zacházením odporujícím článku 3 Úmluvy. Jeho pokračující věznění, zejména po červnu 2000, porušovalo jeho důstojnost a znamenalo obzvláště akutní tvrdost, která způsobila útrapy překračující útrapy nevyhnutelně spojené s rozsudkem odnětí svobody a s rakovinnou léčbou. Z toho Soud vyvozuje, že stěžovatel byl podroben nelidskému a ponižujícímu zacházení s ohledem na jeho pokračující uvěznění za výše posuzovaných podmínek.

Proto byl porušen článek 3 Úmluvy.

II. Aplikace článku 41 Úmluvy

49. Článek 41 Úmluvy stanoví:

„Jestliže Soud zjistí, že došlo k porušení Úmluvy nebo Protokolů k ní, a jestliže vnitrostátní právo dotčené Vysoké smluvní strany umožňuje pouze částečnou nápravu, přizná Soud v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

A. Škoda

50. Stěžovatel požadoval následující částky: 304 898 EUR jako náhradu za fyzické utrpení během uvěznění, stejnou částku z důvodu duševních útrap a 400 000 EUR jako náhradu škody způsobenou zkrácením předpokládané délky života.

51. Vláda poukázala na to, že přiznání spravedlivého zadostiučinění je určeno k tomu, aby byla kompenzována pouze škoda utrpěná v důsledku porušení Úmluvy nalezeného Soudem. Proto není možné spekulovat o tom, jaká by byla stěžovatelova předpokládaná délka života, kdyby byl vězněn za odlišných podmínek. Kromě toho, stěžovatel byl propuštěn 22. března 2001. Neměla by být přiznána žádná náhrada ohledně zkrácení předpokládané délky života, neboť neexistuje přímá spojitost mezi takto vzniklou škodou a jakýmkoliv porušením článku 3, které by Soud mohl nalézt.

Pokud by Soud shledal, že došlo k porušení článku 3, Vláda shledává stěžovatelovy požadavky zjevně přehnanými a navrhuje mu přiznat náhradu škody ve výši 9000 EUR z hlediska všech škodních důvodů pojatých úhrnně.

52. Soud se domnívá, že stěžovatel mohl prožít značnou úzkost v důsledku jeho uvěznění a že utrpěl morální újmu, kterou nelze kompenzovat pouhým nálezem porušení. Při posouzení na základě ekvity přiznává Soud stěžovateli z tohoto titulu 15 000 EUR.

B. Náklady a výdaje

53. Stěžovatel neuplatnil z tohoto titulu žádný nárok.

C. Úroky z prodlení

54. Soud pokládá za vhodné, aby úroky z prodlení vycházely z marginální úrokové míry pro půjčky Evropské centrální banky, k níž by měly být připočteny tři procentní body.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. Prohlašuje, že byl porušen článek 3 Úmluvy;

2. Prohlašuje,

(a) že žalovaný stát je povinen zaplatit stěžovateli do tří měsíců od dne, kdy se tento rozsudek stane konečným podle článku 44 § 2 Úmluvy, částku 15 000 EUR (patnáct tisíc euro) jako náhradu morální újmy;

(b) že po uplynutí výše uvedených tří měsíců až do vyrovnání budou splatné prosté úroky z výše uvedené částky ve výši rovnající se marginální úrokové míře pro půjčky Evropské centrální banky plus tři procentní body;

3. Zamítá zbývající část stěžovatelova požadavku na spravedlivé zadostiučinění.

Vyhotoveno ve francouzském jazyce a vyhlášeno písemně dne 14. listopadu 2002, v souladu s ustanovením 77 § 2 a 3 Jednacího řádu Soudu.

Erik FRIBERGH
tajemník sekce

Christos ROZAKIS
předseda

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA
DRUHÁ SEKCE
24. května 2005
VĚC ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST OBŘÍSTVÍ
(Rozsudek ve věci Římskokatolická farnost Obříství v. Česká republika)

Evropský soud pro lidská práva – Druhá sekce (dále jen „Soud“), zasedající jako senát, který tvořili soudci J.-P. Costa, předseda, I. Cabral Barreto, K. Jungwiert, V. Butkevych, A. Mularoniová, E. Fura-Sandströmová a D. Popović a dále paní S. Dolléová, tajemnice sekce, po projednání na neveřejném zasedání dne 3. května 2005 vynesl uvedeného data následující rozsudek:

POSTUP

1. Případ vznikl na základě stížnosti (č. 65196/01) proti České republice předložené Soudu podle čl. 34 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) Římskokatolickou farností Obříství (dále jen „stěžovatelka“), organizační jednotkou Římskokatolické církve s ústředím v Praze, dne 20. prosince 2000.

2. Stěžovatelka byla zastoupena O. Choděrou, advokátem provozujícím praxi v Praze. Vláda (dále jen „Vláda“) byla zastoupena svým zástupcem, V. A. Schormem.

3. Dne 4. prosince 2001 Soud rozhodl postoupit stížnost Vládě. Při použití čl. 29 § 3 Úmluvy se Soud usnesl, že rozhodne o přípustnosti a meritu stížnosti současně.

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

I. Okolnosti případu

4. Stěžovatelka je organizační jednotkou Římskokatolické církve s jejím ústředím v Praze.

5. Dne 27. dubna 2000 (podle stěžovatelky) nebo 2. května (podle Vlády) podala stěžovatelka žalobu u Okresního soudu v Mělníce proti panu H., kterou usilovala o určení vlastnictví k pozemkům s kostelem a se zvonící v Obříství.

6. Dne 11. října 2000 zamítl okresní soud žádost stěžovatelky o mezitímní opatření směřující k zajištění stěžovatelčina přístupu k danému majetku a k jeho užívání. Toto rozhodnutí bylo doručeno stěžovatelčině advokátovi a žalovanému ve dnech 16. a 26. října 2000. Téhož dne obdržel žalovaný kopii stěžovatelčiny žaloby.

7. Dne 6. listopadu 2000 bylo doručeno stěžovatelčino odvolání ze dne 23. října 2000 proti rozhodnutí o mezitímním opatření žalovanému, který zaslal své připomínky 22. listopadu 2000.

8. Dne 5. prosince 2000 byl spis postoupen Krajskému soudu v Praze, který 12. prosince 2000 zrušil rozhodnutí nižšího soudu a postoupil mu případ k dalšímu posouzení. Krajský soud nařídil okresnímu soudu, aby vyslechl strany řízení před tím, než rozhodne o žádosti.

9. V lednu 2001 obdržely strany řízení rozhodnutí krajského soudu.

10. Dne 8. března 2001 stanovil okresní soud ústní jednání na 23. dubna 2001, při němž vyhověl žádosti na mezitímní opatření.

11. Po odvolání žalovaného ze dne 15. května 2001, které stěžovatelčin advokát obdržel 21. května 2001, a po postoupení spisu krajskému soudu dne 5. června 2001 potvrdil krajský soud rozhodnutí okresního soudu ze dne 14. června 2001. Toto rozhodnutí nabylo právní moci 31. července 2001.

12. Dne 12. března 2003 se konalo u okresního soudu ústní jednání, při němž okresní soud zamítl stěžovatelčinu žalobu.

13. Dne 27. června 2003 krajský soud, na základě stěžovatelčina odvolání ze dne 2. dubna 2003, doplněného 10. dubna 2003, zrušil rozsudek okresního soudu a postoupil mu případ k dalšímu posouzení.

14. Dne 21. ledna 2005 obdržela stěžovatelka rozhodnutí okresního soudu ze dne 6. ledna 2005, jímž byl ustanoven znalec v oboru církevního práva.

15. Je zřejmé, že řízení dosud není ukončeno.

PRÁVNÍ ZJIŠTĚNÍ

I. Údajné porušení článku 6 § 1 Úmluvy

16. Stěžovatelka tvrdila, že délka řízení porušila požadavek „přiměřené lhůty“ stanovený článkem 6 § 1 Úmluvy, který zní takto:

„Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla ... v přiměřené lhůtě ...projednána ... soudem, ... který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích ...“

17. Vláda s tímto tvrzením nesouhlasila.

18. Zatímco stěžovatelka tvrdila, že podala žalobu na určení vlastnictví uvedeného majetku 27. dubna 2000, Vláda tvrdila, že žaloba byla podána 2. května 2000. Toto datum bylo rovněž uvedeno v rozsudku okresního soudu ze dne 12. března 2003.

19. Soud poznamenává, že kopie žaloby, datovaná 27. dubna 2000, předložená stěžovatelkou Soudu, neobsahuje žádné potvrzení o jejím skutečném předložení okresnímu soudu.

S přihlédnutím k výše zmíněným dokumentům Soud dospívá k závěru, že stěžovatelka neprokázala, že žalobu podala skutečně 27. dubna 2000.

20. V souladu s tím má Soud za to, že období, které je třeba vzít v úvahu, započalo 2. května 2000 a dosud neskončilo. Toto období tudíž trvalo pět roků na dvou úrovních jurisdikce.

A. Přípustnost

21. Podle článku 35 § 1 Úmluvy se Soud může záležitostmi zabývat pouze po vyčerpání všech vnitrostátních právních prostředků nápravy.

22. Vláda tvrdila, že na stěžovatelku nelze hledět tak, že vyčerpala všechny vnitrostátní právní prostředky nápravy, pokud jde o její stížnost na délku řízení.

23. Stěžovatelka s argumentací Vlády nesusouhlasila.

24. Soud připomíná, že v českém právu neexistuje žádný účinný právní prostředek nápravy při stížnosti na délku řízení (Hartman v. Česká republika, č. 53341/99, § 84, ECHR 2003-VIII). Proto Soud shledává, že nebylo prokázáno, že stěžovatelka měla k dispozici účinný právní prostředek nápravy, který by jí umožňoval podat svou stížnost podle článku 6 § 1 Úmluvy vnitrostátním orgánům. Proto nelze pokládat stížnost za nepřijatelnou pro nevyčerpání vnitrostátních právních prostředků nápravy.

25. Soud shledává, že stížnost není zjevně nepodložená ve smyslu článku 35 § 3 Úmluvy. Soud dále dospívá k závěru, že stížnost není nepřijatelná ze žádného jiného důvodu. Stížnost tudíž musí být prohlášena za přijatelnou.

B. Meritum věci

26. Vláda uváděla, že případ je složitý, protože okresní soud musel vyhodnotit záznamy z pozemkového rejstříku, církevní a jiné dokumenty, které jsou více než sto let staré, v kontextu s platnou legislativou, přičemž bylo nezbytné pátrat v archivech. Vláda rovněž uvedla, že stěžovatelka přispěla k délce řízení svou žádostí o mezitímní opatření a odvoláním v souvislosti s touto žádostí. Pokud jde o chování státních orgánů, Vláda uvedla, že okresní soud projednal stěžovatelčinu žádost o mezitímní opatření okamžitě a že řízení se protáhlo kvůli odvoláním stran při řízení týkajícím se této žádosti. Vláda uvedla, že soud čelil dočasněmu přetížení, které vyplynulo z přijímání nových soudců na okresním soudu v roce 2000. Vláda předložila statistické údaje prokazující pokles nevyřízených případů u okresního soudu ke konci roku 2001. Kromě toho odmítla tvrzení, že česká justice registruje civilní a obchodní žaloby a poté je odkládá na několik let. Vláda shledala celkovou délku řízení přiměřenou ve smyslu článku 6 § 1 Úmluvy.

27. Stěžovatelka se již dále nevyjádřila k meritum své stížnosti.

28. Soud připomíná, že přiměřenost délky řízení musí být posuzována ve světle okolností případů a s přihlédnutím k následujícím kritériím: ke složitosti případu, k chování stěžovatele a relevantních orgánů a k tomu, oč se stěžovateli ve sporu jedná (viz, mimo jiné, Frydender v. Francie /GC/, č. 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII).

29. Soud uznává, že otázka vlastnických práv církevních osob je složitá. Není však možné tvrdit, že toto samo o sobě ospravedlňovalo celkovou délku řízení.

30. Pokud jde o chování orgánů, Soud konstatuje, že existovala určitá období nečinnosti v řízení. Zejména zde existovalo prodlení jeden rok a sedm měsíců mezi 31. červencem 2001, kdy nabyl právní moci rozsudek krajského soudu, a 12. březnem 2003, kdy okresní soud zamítl stěžovatelčinu žalobu. Dále pak existovalo prodlení jednoho roku a šesti měsíců mezi 27. červnem 2003, kdy krajský soud zrušil rozsudek nižšího soudu, a 6. lednem 2005, kdy okresní soud jmenoval znalce.

31. Soud rovněž konstatuje, že stěžovatelka částečně přispěla k délce řízení svou žádostí o mezitímní opatření a svým následným odvoláním. Soud poznamenává, že řízení o mezitímním opatření trvalo jedenáct měsíců od 23. srpna 2000 do 31. července 2001 a že stěžovatelce bylo nakonec vyhověno.

32. Soud připomíná, že Úmluva ukládá smluvním státům povinnost organizovat jejich právní systém tak, aby umožňoval soudům splňovat požadavky článku 6 § 1 Úmluvy, včetně požadavku na proces „v přiměřené lhůtě“. Nicméně dočasné přetížení v práci nemusí mít za následek odpovědnost na straně smluvních států, pokud s nezbytnou rychlostí přijmou účinné opatření k nápravě, aby se vyrovnaly s výjimečnou situací tohoto druhu (viz, mutatis mutandis, Kurzac v. Polsko, č. 31382/96, § 34, 22. února 2001 a Zimmermann a Steiner v. Švýcarsko, rozsudek ze 13. července 1983, § 29).

33. Soud uznává problémy, jimiž se musel zabývat okresní soud, jakož i pokles případů, jehož bylo dosaženo ke konci roku 2001. Soud však konstatuje, že k průtahům v daném případě došlo po náboru nových soudců okresním soudem. Proto opatření přijatá Vládou nelze pokládat za postačující a způsobilá docílit uspokojivých výsledků (viz, mutatis mutandis, Molnárová a Kochanová v. Slovensko, č. 44965/98, § 32 a Guincho v. Portugalsko, rozsudek ze dne 10. července 1984, § 40).

34. V důsledku toho a s přihlédnutím k okolnostem případu, jakož i s ohledem na celkovou délku řízení, Soud shledává, že požadavku „přiměřené lhůty“ stanovenému článkem 6 § 1 Úmluvy nebylo v daném případě vyhověno.

Proto byl článek 6 § 1 porušen.

II. Aplikace článku 41 Úmluvy

35. Článek 41 Úmluvy stanoví:

„Jestliže Soud zjistí, že došlo k porušení Úmluvy nebo Protokolů k ní, a jestliže vnitrostátní právo dotčené Vysoké smluvní strany umožňuje pouze částečnou nápravu, přiznává Soud v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

A. Škoda

36. Stěžovatelka požadovala 5 000 000 CZK (167 082 EUR) jako náhradu morální újmy, kterou údajně utrpěla v důsledku průtahů v řízení.

37. Vláda s tímto požadavkem nesouhlasila. Uvedla, že stěžovatelka je právnickou osobou, takže její citlivost na případnou morální újmu je omezena. Vláda měla za to, že prohlášení Soudu o porušení Úmluvy bude postačující.

38. S přihlédnutím k okolnostem tohoto případu a ke své judikatuře týkající se požadavků na náhradu morální újmy utrpěné právnickými osobami nebo organizacemi (viz *Freedom and Democracy Party /ÖZDEP/ v. Turecko /GC/*, č. 23885/94, § 57, ECHR 1999-VIII; *Comingersoll v. Portugalsko /GC/* ^{*)}, č. 35382/97, § 35, ECHR 2000-IV; *Stankov and the United Macedonian Organisation Ilinden v. Bulharsko*, č. 29221/95 a 29225/95, § 121, ECHR 2001-IX a *Metropolitan Church of Bessarabia and Others v. Moldova*, č. 45701/99, § 146, ECHR 2001-XII), má Soud za to, že přiznání náhrady škody z tohoto titulu je vhodné. Při rozhodování na základě ekvity přiznává Soud stěžovatelce náhradu škody ve výši 1000 EUR.

B. Náklady a výdaje

39. Stěžovatelka nepožadovala žádnou náhradu nákladů a výdajů.

C. Úroky z prodlení

40. Soud pokládá za vhodné, aby úroky z prodlení vycházely z marginální úrokové míry pro půjčky Evropské centrální banky, k níž by měly být připočteny tři procentní body.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. Prohlašuje stížnost za přípustnou;

2. Prohlašuje, že byl porušen článek 6 § 1 Úmluvy;

3. Prohlašuje,

(a) že žalovaný stát je povinen zaplatit stěžovatelce ve lhůtě tří měsíců ode dne, kdy se tento rozsudek stane konečným podle článku 44 § 2 Úmluvy, 1000 EUR (jeden tisíc euro) jako

---

^{*)} Viz Výběr z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourgu – Přílohy sešit XXXII/2002, Rozhodnutí ES o stížnosti č. 35382/97, str. 21.

náhradu morální újmy, plus jakoukoliv daň, která může být splatná; tato částka bude převedena na měnu žalovaného státu kurzem aplikovatelným ke dni vyrovnání;

(b) že po uplynutí výše uvedených tří měsíců až do vyrovnání budou splatné prosté úroky z výše uvedené částky ve výši rovnající se marginální úrokové míře pro půjčky Evropské centrální banky, plus tři procentní body;

3. Zamítá zbývající část stěžovatelčina požadavku na spravedlivé zadostiučinění.

Vyhotoveno v anglickém jazyce a vyhlášeno písemně 24. května 2005 podle ustanovení 77 § 2 a 3 Jednacího řádu Soudu.

S. DOLLÉOVÁ
tajemnice sekce

J.-P.COSTA
předseda

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA
ČTVRTÁ SEKCE
20. ledna 2004
VĚC KÖNIG
(Rozsudek ve věci König v. Slovensko)

Evropský soud pro lidská práva – Čtvrtá sekce (dále jen „Soud“), zasedající jako senát, který tvořili soudci Nicolas Bratza, předseda, M. Pellonpää, V. Strážnická, R. Maruste, S. Pavlovski, L. Garlicka, J. Borrego Borrego a dále M. O’Boyle, tajemník sekce, po projednání na neveřejném zasedání ve dnech 2. prosince 2003 a 16. prosince 2003 vynesl později uvedeného data následující rozsudek:

POSTUP

1. Případu předcházela stížnost (č. 39753/98) proti Slovenské republice předložená Evropské komisi pro lidská práva (dále jen „Komise“) podle bývalého čl. 25 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) slovenským občanem Erichem Königem (dále jen „stěžovatel“) dne 19. května 1997.

2. Stěžovatel, jemuž byla poskytnuta právní pomoc, byl zastoupen M. Kuzmou, advokátem provozujícím praxi v Košicích. Slovenská vláda (dále jen „Vláda“) byla zastoupena svým zástupcem P. Vršanským, jehož v této funkci nahradil od 1. dubna 2003 P. Kresák.

3. Stěžovatel zejména tvrdil, že vnitrostátní orgány nerozhodly o jeho žádosti o propuštění z vazby podané 24. února 1997.

4. Stížnost byla přidělena Druhé sekci Soudu (ustanovení 52 § 1 Jednacího řádu Soudu). V rámci této sekce byl k posouzení případu (čl. 27 § 1 Úmluvy) vytvořen senát, jak stanoví ustanovení 26 § 1 Jednacího řádu Soudu.

5. Dne 1. listopadu 2001 Soud změnil složení svých sekcí (ustanovení 25 § 1 Jednacího řádu Soudu). Tento případ byl přidělen nově vytvořené Čtvrté sekci (ust. 52 § 1 Jednacího řádu Soudu).

6. Rozhodnutím ze dne 13. května 2003 Soud prohlásil stížnost za částečně přípustnou.

7. Stěžovatel i Vláda předložili připomínky k merituu věci (ustanovení 59 § 1 Jednacího řádu Soudu).

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

I. Okolnosti případu

8. Stěžovatel se narodil v roce 1970. Odpykává si trest ve věznici v Ilavě.

9. Dne 17. října 1995 byl stěžovatel zatčen policií, jelikož byl podezřelý, že zavraždil taxikáře. Bylo zahájeno trestní řízení a na stěžovatele byla v této souvislosti uvalena vazba.

10. Hlavní líčení před Krajským soudem v Košicích se konalo 24. února 1997. Ve své závěrečné řeči stěžovatel požadoval, inter alia, aby byl propuštěn z vazby. Téhož dne usvědčil Krajský soud v Košicích stěžovatele z vraždy a z neoprávněného ozbrojování a odsoudil jej ke dvanácti a půl rokům odnětí svobody. Ani v rozsudku, ani v protokolu není zmíněna stěžovatelova žádost o propuštění. Za podmínky vnitrostátního práva zůstal stěžovatel ve vazbě do té doby, než nabyl účinnosti rozsudek o jeho odsouzení.

11. Ve dnech 25. dubna a 14. června 1997 se stěžovatel proti rozsudku krajského soudu odvolal.

12. Dopisem datovaným 12. května 1997 stěžovatel informoval předsedajícího soudce Krajského soudu v Košicích, že trvá na své žádosti o propuštění z vazby ze dne 24. února 1997.

13. Dne 2. července 1997 Nejvyšší soud odvolání zamítl. Rozsudek odsuzující stěžovatele se téhož dne stal konečným.

14. Ve dnech 29. října 1997 a 25. března 1998 předseda Krajského soudu v Košicích a Ministerstvo spravedlnosti připustili v odpovědi na stěžovatelovu stížnost, že nebylo přijato žádné rozhodnutí o jeho žádosti o propuštění podané při hlavním líčení u krajského soudu 24. února 1997.

II. Relevantní vnitrostátní právo

Zákon o trestním řízení

15. Ustanovení § 72 odst. 2 stanoví, že obviněný má právo podat žádost o propuštění z vazby kdykoliv. O takové žádosti musí být neprodleně rozhodnuto. Pokud byla taková žádost zamítnuta, může ji obviněný obnovit čtrnáct dní poté, co se relevantní rozhodnutí stalo pravomocným, pokud se žádost neopírá o jiné důvody.

PŘÁVNÍ ZJIŠTĚNÍ

I. Údajné porušení článku 5 § 4 Úmluvy

16. Stěžovatel si stěžoval, že slovenské orgány nerozhodly o jeho žádosti o propuštění ze dne 24. února 1997. Odvolal se na článek 5 § 4 Úmluvy, který stanoví:

„Každý, kdo byl zbaven svobody zatčením nebo jiným způsobem, má právo podat návrh na řízení, ve kterém by soud urychleně rozhodl o zákonnosti jeho zbavení svobody a nařídil propuštění, je-li zbavení svobody nezákonné.“

17. Vláda tvrdila, že stěžovatel předložil svou žádost o propuštění 24. února 1997, to znamená ve stejný den, kdy soud první instance jej odsoudil pro trestný čin a uložil mu trest odnětí svobody. Nejvyšší soud později zamítl stěžovatelovo odvolání proti tomuto rozsudku. Podle názoru Vlády bylo třeba od 24. února 1997 pohlížet na stěžovatelovo zadržení jako na případ spadající pod ustanovení článku 5 § 1 písm. a) Úmluvy, to jest „zákonně uvěznění ... po odsouzení příslušným soudem“, navzdory tomu, že v té době stěžovatel i nadále setrval ve vazbě za podmínek vnitrostátního práva. Vláda se domnívala, že záruky článku 5 § 4 se obecně nevztahují na osoby, které byly zákonným způsobem zbaveny svobody po odsouzení příslušným soudem. Vláda dospěla k závěru, že článek 5 § 4 Úmluvy nelze aplikovat na stěžovatelův případ po vynesení rozsudku Krajského soudu v Košicích 24. února 1997.

18. Stěžovatel tvrdil, že předložil svou žádost o propuštění ještě před svým odsouzením soudem první instance. Na každý pád i po svém odsouzení u první instance zůstal ve vazbě. Až do právní moci svého odsouzení měl stěžovatel právo podle § 72 odst. 2 trestního řádu podat kdykoliv žádost o propuštění, jakož i právo na to, aby o jeho žádosti bylo rozhodnuto neprodleně. Stěžovatel dospěl k závěru, že článek 5 § 4 je třeba na jeho případ aplikovat a že nerozhodnutí o jeho žádosti o propuštění znamená porušení tohoto ustanovení.

19. Soud připomíná, že i když se záruky habeas corpus uvedené v § 4 článku 5 vztahují na všechny případy zbavení svobody uvedené v prvním paragrafu článku 5, obsah závazku uloženého smluvním státním článkem 5 § 4 nebude nezbytně stejný za všech okolností a pokud jde o každou kategorii zbavení svobody (viz X. v. Spojené království, rozsudek ze dne 5. listopadu 1981, Serie A č. 46, str. 22, § 52). Zejména pokud vnitrostátní soud, po odsouzení osoby pro trestný čin, uloží fixní trest odnětí svobody za účelem potrestání, pak dohled vyžadovaný článkem 5 § 4 je inkorporován v tomto soudním rozhodnutí (viz Waite v. Spojené království, č. 53236/99, § 56, 10. prosince 2002).

20. V daném případě Krajský soud v Košicích odsoudil stěžovatele pro dva trestné činy a potrestal jej fixní lhůtou odnětí svobody. Krajský soud však nerozhodl, a o tom nebylo mezi stranami sporu, o žádosti o propuštění, kterou stěžovatel předložil před vynesením rozsudku. Při neexistenci rozhodnutí o takovéto žádosti setrval stěžovatel technicky i nadále ve vazbě na základě rozhodnutí, jež bylo přijato při odlišné příležitosti před vynesením rozsudku krajského soudu.

21. Za těchto okolností nelze mít za to, že kontrola vyžadovaná článkem 5 § 4 byla inkorporována v rozsudku Krajského soudu v Košicích od okamžiku jeho vynesení 24. února 1997. Tato kontrola se stala účinnou až 2. července 1997, když Nejvyšší soud zamítl stěžovatelovo odvolání a kdy se rozsudek krajského soudu stal pravomocným. Kromě toho předseda Krajského soudu v Košicích a Ministerstvo spravedlnosti připustili, že ke stěžovatelově žádosti o propuštění ze dne 24. února 1997 nebylo přijato žádné rozhodnutí.

22. Jelikož zdržení o více než čtyři měsíce mezi vynesením rozsudku ze dne 24. února 1997 a jeho konečným účinkem v důsledku rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 2. červen-

ce 1997 nelze pokládat za slučitelné s požadavkem rychlosti zakotveným v článku 5 § 4 Úmluvy, musí Soud učinit závěr, že toto ustanovení bylo porušeno.

II. Aplikace článku 41 Úmluvy

23. Článek 41 Úmluvy stanoví:

„Jestliže Soud zjistí, že došlo k porušení Úmluvy nebo Protokolů k ní, a jestliže vnitrosoudní právo dotčené Vysoké smluvní strany umožňuje pouze částečnou nápravu, přizná Soud v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

24. Stěžovatel zprvu tvrdil, že jeho odsouzení bylo arbitrární, a navrhoval, aby byla provedena rekonstrukce trestného činu a aby byly provedeny další důkazy, aby tak mohl prokázat svou nevinu.

25. Soud poznamenává, že není oprávněn jednat v souladu se stěžovatelovou žádostí, což na každý pád nemá vztah k rozsahu případu určenému rozhodnutím o přípustnosti ze dne 13. května 2003.

26. Stěžovatel rovněž požadoval náhradu škody a úhradu nákladů a výdajů.

A. Škoda

27. Stěžovatel požadoval 1 000 000 EUR jako náhradu morální újmy. Tvrdil, že v důsledku trestního řízení, jež vedlo k jeho odsouzení a k porušení jeho práv v kontextu s tímto řízením, byla závažně poškozena jeho čest a dobrá pověst.

28. Vláda měla za to, že neexistuje žádná příčinná souvislost mezi požadovanou škodou a údajným porušením článku 5 § 4 Úmluvy.

29. Soud poznamenává, že výše nalezl procesní porušení článku 5 § 4 a že nebyla nalezena hmotně právní nezákonnost. S přihlédnutím ke zvláštním okolnostem případu se Soud domnívá, že nález porušení je dostatečným spravedlivým zadostiučiněním za každou morální újmu utrpěnou stěžovatelem.

B. Náklady a výdaje

30. Stěžovatel, který obdržel 355 EUR v rámci právní pomoci od Rady Evropy v souvislosti s prezentací tohoto případu, požadoval navíc 228 EUR. Tato částka odpovídala dodatečným poplatkům a výdajům jeho advokáta.

31. Vláda uvedla, že požadovaná částka je neodůvodněná, protože stěžovatel nepředložil na její podporu žádný doklad.

32. Po posouzení na základě ekvity Soud přiznává stěžovateli 200 EUR jako dodatek k částce, která již byla poskytnuta v rámci právní pomoci od Rady Evropy.

C. Úroky z prodlení

33. Soud pokládá za vhodné, aby úroky z prodlení vycházely z marginální úrokové míry pro půjčky Evropské centrální banky, k níž by měly být připočteny tři procentní body.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD

1. Prohlašuje 6 hlasy ku 1, že byl porušen článek 5 § 4 Úmluvy;

2. Prohlašuje jednomyslně, že nález porušení je sám o sobě dostatečným zadostiučiněním za každou morální újmu utrpěnou stěžovatelem;

3. Prohlašuje 6 hlasy ku 1,

(a) že žalovaný stát je povinen zaplatit stěžovateli do tří měsíců ode dne, kdy se tento rozsudek stane konečným podle článku 44 § 2 Úmluvy, 200 (dvě stě) EUR jako úhradu nákladů a výdajů dodatkem k 355 (tři sta padesát pět) EUR obdržených v rámci právní pomoci od Rady Evropy, přičemž výše uvedená částka bude převedena na slovenské koruny kurzem aplikovatelným v den vyrovnání, plus jakoukoliv daň, která může být splatná;

(b) že po uplynutí výše uvedených tří měsíců až do vyrovnání budou splatné prosté úroky z výše uvedené částky o sazbě rovnající se marginální úrokové míře pro půjčky Evropské centrální banky, k níž by měly být připočteny tři procentní body, a to během doby prodlení;

4. Zamítá jednomyslně zbývající část stěžovatelova požadavku na spravedlivé zadostiučinění.

Vyhotoveno v anglickém jazyce a vyhlášeno písemně dne 20. ledna 2004 podle ustanovení 77 § 2 a 3 Jednacího řádu Soudu.

M. O'BOYLE
tajemník sekce

N. BRATZA
předseda

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA
DRUHÁ SEKCE

17. května 2005

VĚC EKO-ENERGIE, SPOL. S R. O.

(Rozsudek ve věci Eko-Energie, spol. s r. o. v. Česká republika)

Evropský soud pro lidská práva – Druhá sekce (dále jen „Soud“), zasedající jako senát, který tvořili soudci J.-P. Costa, předseda, A.B. Baka, R. Türmen, K. Jungwiert, M.Ugrekheldze, A. Mularoniová a F. Fura-Sandströmová a dále S. Naismith, zástupce tajemníka sekce, po projednání na neveřejném zasedání dne 26. dubna 2005 vynesl uvedeného data následující rozsudek:

POSTUP

1. Na počátku případu byla stížnost (č. 65191/01) proti České republice předložena Soudu podle čl. 34 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) společností Eko-Energie, spol. s r. o., registrovanou podle českého zákona, se sídlem v Praze (dále jen „stěžovatelka“), dne 20. prosince 2000.

2. Stěžovatelka byla před Soudem zastoupena O. Choděrou, advokátem vykonávajícím praxi v Praze. Česká vláda (dále jen „Vláda“) byla zastoupena svým zástupcem, V. A. Schormem.

3. Dne 4. prosince 2001 Soud rozhodl postoupit stížnost Vládě. S odvoláním na čl. 29 § 3 Úmluvy Soud rozhodl, že rozhodne o přípustnosti a merituu stížnosti současně.

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

I. Okolnosti případu

4. Stěžovatelka je společností s ručením omezeným se svým registrovaným sídlem v Praze.

5. Dne 5. září 1997 podala stěžovatelka civilní žalobu u Krajského obchodního soudu v Praze proti Fondu národního majetku pro bezdůvodné obohacení ve výši 5 288 148 korun (176 085 EUR). Soud obdržel žalobu 18. září 1997.

6. Dne 22. února 2000 požádala stěžovatelka Krajský obchodní soud, aby nařídil jednání.

7. Dne 20. března 2000 obdržela stěžovatelka výzvu Krajského obchodního soudu ze dne 23. února 2000, aby zaplatila soudní poplatky. Potvrzenka o jejich zaplacení byla soudy zaslána 13. dubna 2000.

8. Dne 28. dubna 2000 vydal Krajský obchodní soud platební rozkaz ve prospěch stěžovatelky. Dne 5. června 2000 byl platební rozkaz doručen stranám.

9. Dne 11. července 2000 vyzval Krajský obchodní soud stěžovatelku, aby předložila své stanovisko k odvolání žalované strany, které soud obdržel 15. června 2000.

10. Poté, co obdržela výzvu soudu ze dne 27. července 2000, zaslala stěžovatelka své stanovisko 15. září 2000. Soud je obdržel 18. září 2000.

11. Vzhledem k reorganizaci českého soudnictví byl případ postoupen Městskému soudu v Praze k 1. lednu 2001.

12. Dne 10. dubna 2001 informoval stěžovatelčin advokát Městský soud o tom, že zastupuje stěžovatelku.

13. Dne 29. října 2001 zaslal Městský soud stěžovatelčino stanovisko a soudní výzvu z 23. října 2001 k doplnění odvolání žalované strany advokátovi žalované strany.

14. Poté, co obdržel doplněk k odvolání žalované strany 7. listopadu 2001, stanovil Městský soud dne 28. listopadu 2001 ústní jednání na 31. ledna 2002, při němž advokát stěžovatelky předložil nové důkazy a navrhl mimosoudní urovnání sporu. Advokát žalované strany požádal Městský soud, aby jednání odročil a aby mu poskytl jeden měsíc na prostudování důkazů a návrhu stěžovatelky.

15. Poté, co proběhla ústní jednání ve dnech 26. září a 5. prosince 2002, zamítl Městský soud stěžovatelčinu žalobu dne 16. prosince 2002. Dne 20. února 2003 byl rozsudek doručen advokátovi stěžovatelky.

16. Po odvolání stěžovatelky ze dne 21. února 2003, doplněném 17. dubna 2003, se před Vrchním soudem v Praze uskutečnilo ústní jednání 6. dubna 2004, při němž tento soud částečně vyhověl žalobě stěžovatelky 20. dubna 2004. Dne 28. května 2004 nabyl rozsudek právní moci.

PŘÁVNÍ ZJIŠTĚNÍ

I. Údajné porušení článku 6 § 1 Úmluvy

17. Stěžovatelka tvrdila, že délka řízení porušila požadavek „přiměřené lhůty“ stanovený článkem 6 § 1 Úmluvy, který zní takto:

„Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla ... v přiměřené lhůtě projednána ... soudem ... který rozhodne o jeho občanských právech nebo záležitostech ... „

18. Vláda s tímto tvrzením nesouhlasila.

19. Vláda tvrdila, že období, které je třeba vzít v úvahu, započalo 18. září 1997, kdy žaloba stěžovatelky byla postoupena Krajskému obchodnímu soudu.

20. Soud připomíná, že lhůta, kterou je třeba vzít v úvahu, začíná běžet od zahájení řízení (Scopelliti v. Itálie, rozsudek ze dne 23. listopadu 1993, § 18).

21. V souladu s tím obdobím, které je třeba vzít v úvahu, započalo 5. září 1997, kdy stěžovatelka podala svou civilní žalobu, a skončilo 28. května 2004, kdy nabyl právní moci rozsudek Vrchního soudu. Toto období tudíž trvalo téměř šest let a devět měsíců při dvou úrovních jurisdikce.

A. Přípustnost

22. Podle článku 35 § 1 Úmluvy se může Soud záležitostí zabývat až poté, kdy byly vyčerpány všechny vnitrostátní právní prostředky nápravy.

23. Vláda tvrdila, že stěžovatelka nevyčerpala všechny dostupné vnitrostátní opravné prostředky.

24. Stěžovatelka s tímto tvrzením nesouhlasila.

25. Soud připomíná, že podle českého práva neexistoval žádný účinný opravný prostředek ohledně délky civilního řízení (Hartman v. Česká republika, č.53341/99, § 84, ECHR 2003-VIII). Proto Soud shledává, že nebylo prokázáno, že stěžovatelka měla k dispozici účinný opravný prostředek, který by jí umožňoval předložit stížnost podle článku 6 § 1 Úmluvy vnitrostátním orgánům. Proto nelze stížnost prohlásit za nepřípustnou pro nevyčerpání vnitrostátních opravných prostředků.

26. Soud shledává, že stížnost není zjevně nepodložená ve smyslu článku 35 § 3 Úmluvy. Soud rovněž dospívá k závěru, že stížnost není nepřípustná z jiných důvodů. Proto ji musí prohlásit za přípustnou.

B. Meritum věci

27. Vláda namítala, že případ byl poněkud komplikovaný a že strany řízení nepřispěly k žádným průtahům. Vláda připustila průtahy v úvodním stadiu řízení, zapříčiněné převzetím velkého počtu nevyřízených případů od bývalých orgánů hospodářské arbitráže, které byly zrušeny k 1. lednu 1992. Vláda zdůraznila, že tato výjimečná situace byla vyřešena reorganizační české justice, která se uskutečnila k 1. lednu 2001 a která převedla případy a personál z Krajského obchodního soudu v Praze na Městský soud v Praze. V této souvislosti vyslovila Vláda nesouhlas s tvrzením, že v českém soudnictví existovala praxe zaregistrovat civilní a obchodní žaloby a poté je uložit na několik let. Vláda pokládala celkovou délku řízení za přiměřenou ve smyslu článku 6 § 1 Úmluvy.

28. Stěžovatelka uvedla, že řízení nebylo obzvláště složité a že ona k jeho délce nepřispěla. Stěžovatelka nevyjádřila žádné další stanovisko k meritum své stížnosti v odpovědi na připomínky Vlády.

29. Soud připomíná, že přiměřenost délky řízení je třeba posuzovat ve světle okolností případu a s přihlédnutím k následujícím kritériím: ke složitosti případu, k chování stěžovatele

a relevantních orgánů a k tomu, o co se stěžovateli ve sporu jedná (viz, mimo jiné, Frydender v. Francie /GC/, č.30979/96, § 43, ECHR 2000-VII).

30. Soud má za to, že i když mohl být případ složitý ze skutkového i právního hlediska, nelze říci, že to samo o sobě ospravedlňovalo celkovou délku řízení.

31. Soud se rovněž domnívá, že chování stěžovatelky nepřispělo k délce řízení.

32. Pokud jde o chování orgánů, Soud konstatuje, že v řízení existovala období nečinnosti. Zejména existovalo význačné prodlení mezi 5. zářím 1997 a 23. únorem 2000 (viz výše odstavce 5 a 7). Kromě toho Krajskému obchodnímu soudu a poté Městskému soudu trvalo více než rok, než zaslaly stěžovatelčiny připomínky žalované straně (viz výše odstavce 10 a 13). Soud rovněž připomíná, že Vrchní soud byl odpovědný za prodlení jedenácti měsíců při svém posuzování stěžovatelčina odvolání – mezi 17. dubnem 2003 a 6. dubnem 2004 (viz výše odstavec 16).

33. Soud připomíná, že Úmluva ukládá smluvním státům povinnost organizovat svůj právní řád tak, aby umožnil soudům splňovat požadavky článku 6 § 1 Úmluvy, včetně řízení v přiměřené lhůtě. Nicméně dočasné nahromadění práce nemusí mít za následek odpovědnost smluvních států, pokud přijmou dostatečně promptně nápravné opatření s cílem vyřešit výjimečnou situaci tohoto druhu (Zimmermann a Steiner v. Švýcarsko, rozsudek ze 13. července 1983, Serie A č. 66, § 29).

34. V tomto případě Soud uznává potíže, kterým musel čelit Krajský obchodní soud, jakož i úsilí smluvního státu řešit své problémy. Nicméně Soud konstatuje, že Vláda neprokázala, že přijatá opatření je možné pokládat za postačující a způsobilá dosáhnout uspokojivých výsledků (viz, mutatis mutandis, Guincho v. Portugalsko, rozsudek ze dne 10. července 1984, Serie A č. 81, § 40).

35. V důsledku toho, s přihlédnutím k okolnostem případu a k celkové délce řízení, Soud shledává, že požadavek „přiměřené lhůty“ stanovený článkem 6 § 1 Úmluvy nebyl v daném případě splněn.

Vzhledem k tomu došlo k porušení článku 6 § 1.

II. Aplikace článku 41 Úmluvy

36. Článek 41 Úmluvy stanoví:

„Jestliže Soud zjistí, že došlo k porušení Úmluvy nebo Protokolů k ní, a jestliže vnitrostátní právo dotčené Vysoké smluvní strany umožňuje pouze částečnou nápravu, přiznává Soud v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

A. Škoda

37. Stěžovatelka požadovala 1 762 716 korun (58 695 EUR) jako náhradu morální újmy, o níž tvrdila, že ji utrpěla v důsledku průtahů v řízení. Tato částka byla vypočítána jako jedna třetina z částky požadované v řízení.

38. Vláda nesouhlasila s metodou, kterou stěžovatelka použila k určení výše morální újmy, protože se vztahovala k faktorům materiální povahy a vedla k přemrštěné částce. Vláda rovněž poznamenala, že stěžovatelka je právnickou osobou, takže její citlivost na eventuální morální újmu je značně omezená. Vláda měla za to, že nález Soudu o porušení Úmluvy bude znamenat postačující spravedlivé zadostiučinění.

39. Soud připomíná, že Úmluva musí být interpretována a aplikována takovým způsobem, aby zaručovala práva, která jsou praktická a účinná. Proto, jelikož základní formou nápravy, kterou může Soud nařídit, je kompenzace, musí být Soud zmocněn, má-li být právo garantované Úmluvou účinné, přiznat náhradu morální újmy obchodním společností (Comingersoll v. Portugalsko^{*)} /GC/, č. 35382/97, § 35, ECHR 2000-IV).

40. V daném případě skutečnost, že posuzované řízení pokračovalo za hranicí přiměřené lhůty, jistě způsobila stěžovatelce značné problémy a prodlouženou nejistotu, což podle názoru Soudu opravňuje k přiznání kompenzace.

41. Proto Soud, při rozhodování na základě ekvity, přiznává stěžovatelce částku 3000 EUR jako náhradu morální újmy.

B. Náklady a výdaje

42. Stěžovatelka nepožadovala náhradu nákladů a výdajů.

C. Úroky z prodlení

43. Soud pokládá za vhodné, aby úroky z prodlení vycházely z marginální úrokové míry pro půjčky Evropské centrální banky, k níž by měly být připočteny tři procentní body.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. Prohlašuje stížnost za přípustnou;
2. Prohlašuje, že byl porušen článek 6 § 1 Úmluvy;
3. Prohlašuje,

---

^{*)} Viz Výběr z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourgu – Přílohy sešit XXXII/2002, Rozhodnutí ES o stížnosti č. 35382/97, str. 21.

(a) že žalovaný stát je povinen zaplatit stěžovatelce ve lhůtě tří měsíců ode dne, kdy se rozsudek stane konečným podle článku 44 § 2 Úmluvy, částku 3000 EUR (tři tisíce euro) jako náhradu morální újmy, která bude převedena na měnu žalovaného státu kurzem aplikovaným v den vyrovnání, plus jakoukoli daň, která může být splatná;

(b) že po uplynutí výše uvedených tří měsíců až do vyrovnání budou během doby prodlení splatné prosté úroky z výše uvedené částky ve výši rovnající se marginální úrokové míře pro půjčky Evropské centrální banky, plus tři procentní body;

4. Zamítá zbývající část stěžovatelčina požadavku na spravedlivé zadostiučinění.

Vyhotoveno v angličtině a vyhlášeno písemně dne 17. května 2005 podle ustanovení 77 § 2 a 3 Jednacího řádu Soudu.

S. NAISMITH
zástupce tajemníka sekce

J.-P. COSTA
předseda